

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema

STRIJD

Kom in actie!

VERDER IN DIT NUMMER

- Sikkom, Willem Groeneveld
- 28 jaar lang koffie, brood en een luisterend oor

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Ten strijde!

Als jongeling vertoonde ik recalcitrant gedrag, was rebels. Geboren in een communistisch nest was de klassenstrijd heilig. Bij elke demonstratie voor gelijke rechten, stonden mijn vader en ik vooraan. Schreeuwend, zingend, gebalde vuist in de lucht. Idealen en belangen waren maatgevend. Voor alles waar ik tegen was ging ik de straat op, ging de competitie aan met tegenstanders. Hogere lonen voor arbeiders, tegen atoomenergie, 1 mei demonstraties, stille tochten en ga zo maar door. Overal stond ik vooraan. In de loop der jaren kwam ik erachter dat ik mij wel heel erg focuste op de verschillen. Daar bereik je echter niets mee. Waar het juist omgaat, ontdekte ik, zijn de overeenkomsten. Daar kom je met elkaar in contact, daar bouw je de bruggen en kom je tot overeenkomst en bereik je dus meer. Vechten is prima, maar het moet wel zin hebben. In de middeleeuwen als twee legers tegenover elkaar stonden, werden oorlogen beslist door een koningsduel. De leiders van beide kampen vochten met elkaar en de winnaar had de oorlog gewonnen. Zo'n duel scheelde honderden doden. Dan heeft het dus zin. Ook ik strijd nog steeds, maar op een andere manier. Niet meer door demonstraties en op de barricaden, maar door te schrijven voor De Riepe. Door verhalen van anderen te vertellen, dingen zichtbaar te maken, speel ik nog steeds een rol in de klassenstrijd. In deze Riepe bent u getuige van een aantal gevechten, tegen schulden, om elke dag te overleven. Wij vertellen hun verhalen zodat zij niet alleen staan in hun strijd om het dagelijks bestaan. Veel leesplezier.

Arnold de Meijer

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje.

U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is €0,90 voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO

Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK

Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE

Dominique Krauts

EINDREDACTIE

Sofie Risamena

REDACTIE

Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Michelle Wubbs
Liz Dijk
Yvonne Vast

Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Hannie Poletiëk
Tim Drenth
Teun Boulogne

VORMGEVING

Dionne Hagedoorn

FOTOGRAFEN

Marinus Hillenga
Jaap ten Hoove
Wim Mijlof

Kevin Bekkering
Frits Blom
Mark Timmerman

GASTFOTOGRAFEN

Eveline van Egdom

GASTSCHRIJVER

Kees van Pelt

VASTE COLUMNISTEN

Gerard Lohuis
Natalja Oosterbaan
Saffira Rijkee
Gerlinde Spaan
Dick Bijmolt

Jaap Krol
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Marieke Werkman
Niek Heidanus

FOTOGRAFIE COVER

Kevin Bekkering

STRIP

Robby Bakker

PUZZEL

Luuk Kobes

ILLUSTRATIES

Can Kaya
Robby Bakker
Elena Stepanova

DRUK

Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers en dichters uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus

Jeffrey Visser

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL3818INGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

ISSN

2405-769X

INHOUDSOPGAVE

WAT IS ER MIS MET DEUGEN?

Journalist Willem Groeneveld is de drijvende kracht achter het zeer populaire Groningse stadsblog Sikkom. Dreigingsniveaus en beveiligingsmaatregelen werden onderdeel van zijn leven en het maakte hem ook strijdbaar. 'Het heeft voor mij juist het belang van journalistiek benadrukt.'

4

10

DE VROUW ACHTER PENDUKA

Christien Roos is de vrouw achter Penduka, een winkel en een atelier dat doorloopt van de Paterswoldseweg naar de Westerbadstraat in Groningen. Achter deze winkel blijkt een bedrijf van ontwikkelingswerk in Namibië schuil te gaan. Het begon met Christien die op twintigjarige leeftijd naar Zuid-Afrika ging om zich te oriënteren en zich daarna in Namibië te vestigen.

16

28 JAAR LANG KOFFIE, BROOD EN EEN LUISTEREND OOR

'Als je hier eenmaal komt, ga je niet meer weg. Het was een warm bad, en ook wel verslavend.' Gerhard ter Beek was 28 jaar werkzaam bij daklozenopvang de Open Hof, 12 jaar als pastor en 16 jaar als directeur.

20

DE AANPAK VAN DAKLOOSHEID IN NEDERLAND

Staatssecretaris Van Ooijen, minister De Jonge en minister Schouten delen belangrijke uitgangspunten van de aanpak van dakloosheid met de Tweede Kamer. Ook beschrijven zij het proces voor de ontwikkeling van een aanpak dakloosheid 2023-2030.

Marieke Werkman

6

Jaap Krol

19

Gekkenwerk

7

Businessclub : Metaware

22

Oet Kloosterholt

8

Strip

23

Koken met een missie

9

Kruiswoordcrypto

23

Werk in uitvoering

13

Horoscoop

24

Kunst op straat

14

Straatklinkers

25

Stop de tijd

15

Opvanginstellingen

27

Recht en krom

18

Op de bank

28

Wat is er mis met deugen?

Door **Tim Drenth** Fotografie **Mark Timmerman**

Journalist Willem Groeneveld is de drijvende kracht achter het zeer populaire Groningse stadsblog Sikkom.

In 2021 werd Willem nationaal nieuws nadat twee mannen 's nachts brand stichtten in zijn woning vanwege diens kritische pen. Dreigingsniveaus en beveiligingsmaatregelen werden onderdeel van zijn leven en het maakte hem ook strijdbaar. 'Het heeft voor mij juist het belang van journalistiek benadrukt.'

Gewapend met een scherp oog voor onrecht, een grote liefde voor Groningen en een flinke dosis humor en lef, legt Willem Groeneveld niet zelden ongemakkelijke waarheden bloot. Al meerdere malen heeft hij met Sikkom nieuws gebracht dat door landelijke media werd opgepikt. 'Mijn werk behelst wel veel inspanning, maar verrijkt mijn leven ook. Ik vind het zo leuk, dat het risico bestaat dat ik er te veel mijn leven van maak.' Ondanks de persoonlijke risico's gaat Willem zijn idealen niet uit de weg. 'Ik vind dat je met een platform als Sikkom een rol hebt om te strijden tegen onrecht en voor inclusiviteit. Daarom besteden we bijvoorbeeld nadrukkelijk aandacht aan misstanden in de verhuurbranche of als mensen van een queercafé worden mishandeld. Dat doen we soms met een felle pen. Maar het is niet zo dat als ik thuiskom moe ben van het strijden, hoor.'

Drijfveren

De geboren Bedumer groeide op in een warm en in eerste instantie niet heel welvarend gezin. 'Mijn vader was leraar en groeide later door naar conrector. Mijn moeder werkt met verstandelijk beperkten en inmiddels werkt mijn zus als lerares. Dus ik denk dat een sterk rechtvaardigheidsgevoel en de behoefte om mensen te helpen gewoon aanwezig zijn in de genen. Daarnaast heb ik ook een grote liefde voor Groningen, mensen en mooie verhalen. En een stukje ijdelheid en scoringsdrift spelen denk ik ook mee, hoor. Ik vind het mooi als we met Sikkom iets in beweging kunnen zetten.'

In commentaar op sociale media wordt hij tegenwoordig soms tot "moraalridder" bestempeld. 'Tja..., ik was vroeger eerlijk gezegd juist weleens een pestkop en daar heb ik soms best spijt van, maar tegelijkertijd kwam ik ook vaak op voor anderen die gepest werden. Ik zie de term "moraalridder" meer als een geuzennaam. Wat is er mis met deugen?'

Ik vind het mooi als we met Sikkom iets in beweging kunnen zetten

Meerdere kanten

Wie in de archieven zoekt, komt erachter dat Willem gevoelige onderwerpen niet schuwt. 'Bij bijvoorbeeld een breed thema als integratie, willen we bewust verschillende

kanten belichten. We publiceren de ene keer een positief verhaal over Syrische vluchtelingen die een koor oprichtten. Met het New Life Choir willen ze hun dankbaarheid tonen aan Nederland dat ze hier konden worden opgevangen. En een andere kant schrijven we ook over de moord aan het Holtstek (in Groningen in februari 2023, red.) die gepleegd blijkt te zijn door een asielzoeker die op een nabijgelegen vluchtelingenboot verbleef. Ook dat moet benoemd worden en waarbij je vervolgens ook weer aandacht moet besteden aan wat de leefomstandigheden zijn op die vluchtelingenboten. Ik vind het belangrijk dat je altijd bereid bent die verschillende kanten te belichten en dat je recht doet aan alle geluiden, mits ze van hetzelfde niveau zijn. Als er negen onderzoekers zijn die het ene beweren en alleen een huismoeder het andere, moet je je afvragen of het zinvol is om het geluid van de huismoeder op te nemen.'

Verbinding

In zijn werk probeert Willem ook verbindend te zijn, maar dat vindt hij niet altijd makkelijk. 'Dat zie je bijvoorbeeld terug op onze Facebookpagina van Sikkom. We vinden het daar belangrijk dat er geen desinformatie wordt verteld. Ik gebruik daarbij vaak de vergelijking met een kroeg. We willen op onze Facebookpagina een omgeving houden waar alle meningen welkom zijn. We moedigen het aan dat mensen van gedachten wisselen over verschillende onderwerpen. En als er iemand binnenkomt die iedereen uitmaakt voor rotte vis en onwaarheden over het bier verspreidt, verpest hij de sfeer voor iedereen. Dus die mikken we er dan na een waarschuwing uit als dat nodig is. Ik vind het lastig dat we dan soms vrij hard moeten zijn, maar het levert wel duidelijkheid op en we krijgen veel waardering voor die manier van modereren. Soms levert dat zelfs meer likes op dan dat het oorspronkelijke bericht kreeg. Ten tijde van de corona lockdowns heb ik van een verpleegkundige gehoord dat ze nergens meer op sociale media durfde te kijken behalve op Sikkom, omdat ze op andere plekken meteen allerlei dreigementen naar haar hoofd kreeg. Ik ben dan blij om te horen dat ze bij ons die plek wel vond.'

Toekomst

'Sikkom is nog steeds aan het groeien. Onlangs hebben we twee nieuwe mensen aangenomen en komen dan in totaal op vijf medewerkers. Mijn rol is misschien wel die van hoofdredacteur, maar we doen heel veel samen als team. Wat ik hoop, is dat ik Sikkom kan laten groeien tot een volwassen speler die ertoe doet en ook zonder mij verder kan. Dat als ik straks 70 ben, ik langs kan komen op de redactie voor het feestje van het zoveel jarig bestaan. 'Ik ben geen enorme planner, hoor. Voor mezelf lijkt het me interessant om me verder te ontwikkelen in onderzoeksjournalistiek.' Op de vraag wat hij zou doen als onderzoeksplatform Follow the Money een plekje aanbiedt, antwoordt Willem met een kleine glimlach 'dan zou ik daar voor openstaan, maar nu nog niet.' ♦

Snoep

MARIEKE WERKMAN

Illustratie **Robby Bakker**

In de supermarkt stond ik bij de dropjes. Honingdrop. Engelse drop. Uit zelfbescherming kocht ik het bijna nooit, want zo'n zak ging in een keer leeg. Er kwam een vrouw aangelopen. Haar lange bruine haren droeg ze in een vlecht. Een grote zwarte zonnebril bedekte haar ogen. Ze deed me denken aan een filmster uit de jaren '50. De vrouw hurkte en hield een zak winegums in haar handen. Ik zei: 'Ben je ook snoep aan het inslaan voor vanavond?' De vrouw keek bevreemd naar me op en zei: 'Euh, wat is er dan?' Ik zei: 'Het is 11 november. Sint-Maarten.' Ze glimlachte en zei: 'O ja natuurlijk!'

Klasgenoten mochten tijdens Sint-Maarten 's avonds langs vele deuren gaan om snoep op te halen. Samen met mijn broertje mocht ik alleen bij de naaste burens langsgaan. Mijn vader zei geïrriteerd: 'Het is gebedel aan de deur.' Met onze zelfgemaakte lampion zongen we over koeien die staarten kregen en meisjes die rokjes aan hebben. We kregen drie mandarijnen. Daarna zaten we thuis te wachten totdat de deurbel ging, waarna we snoep uitdeelden. Dat mocht dan gek genoeg wel. De volgende ochtend kwamen klasgenoten op school met een enorme tas vol snoepgoed.

De kikkers deden me aan vroeger denken. Kleffe snoepjes. Ik zocht naar witte muizen, maar zag ze nergens liggen. Zachte anijnsachtige muizen. De vrouw stond naast me en hield een zakje salmiaklollies omhoog. Ze zei: 'Ik doe de deur vanavond niet open.' 'Oh', zei ik. Ze vervolgde: 'Ik heb er angst voor, want ik heb een sociale angststoornis en vind dat soort dingen doodeng. Ik ben bang voor het oordeel van anderen.' Ik zei: 'Vervelend dat je daar last van hebt.' 'Ja', zei ze, 'het is lastig, want zelfs boodschappen doen is voor mij reuzespannend.' Ik zei: 'Knap dat je hier nu staat.' Ze knikte.

'Weet je wat ik dacht toen ik jou zag? Wat een leuke vrouw!' Ze glimlachte en zei: 'Ja, dat is een voordeel en tegelijkertijd een nadeel dat er niets aan me te zien is.' Ik zei: 'Herkenbaar wat je zegt. Uit ervaring weet ik dat het overwinnen van angsten moeilijk is. Het is een innerlijk gevecht. Onzichtbaar voor anderen.' De vrouw vervolgde: 'Ja, zo zie je maar weer, ben ik niet de enige die ermee te maken heeft.' We keken elkaar aan en lachten. Met een zak schuimbananen liep ik naar de kassa.

GEK KEN WERK

Alleen

Door **Gerard Lohuis** Illustratie **Can Kaya**

In haar hoofd stormt het voortdurend. Onophoudelijk stromen gedachten een eigen weg. Ze wil dat het stopt en wanneer de spanning te hoog oploopt, stompt ze zichzelf. De fysieke pijn neemt het dan even over en ervaart ze de gedachten minder intens. Sinds vier weken is ze zichzelf niet meer. Het spoor bijster en ieder houvast verloren. Ze heeft zich ziekgemeld van haar werk omdat ze het gevoel heeft dat iedereen ziet dat het met haar niet goed gaat. Ze zou het liefst niet meer wakker worden. Vannacht heeft ze gedroomd hoe ze op weg was naar een groot vuur en er niemand was om haar tegen te houden. Op het moment dat ze in het vuur zou worden gegooid, werd ze wakker. Angstig en bezweet.

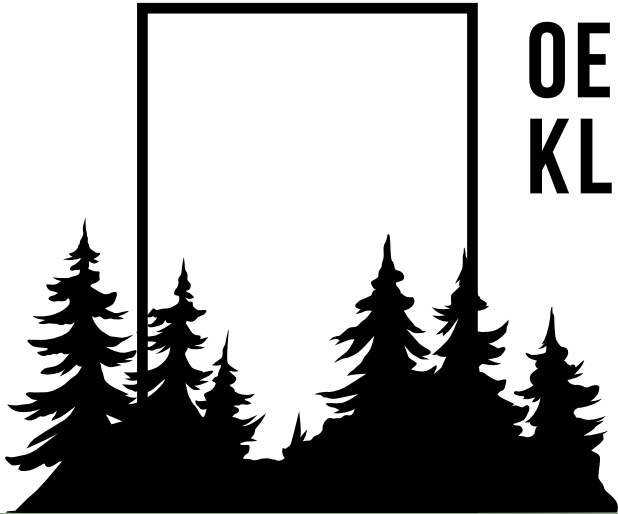
Het is jaren goed gegaan met Joanna. Ze heeft meer dan tien jaar voor de klas gestaan en is gezien door haar collega's. De kinderen lopen met haar weg en tijdens schoolreisjes wil iedereen graag naast haar zitten in de bus. Ze heeft creatieve invallen en niets is haar te gek. Overdag. Maar 's avonds als ze alleen thuis zit, komen de demonen tevoorschijn. Spoken in haar hoofd die haar onzeker maken. Ze heeft gedachten dat ze niet de moeite waard is, dat ze een toneelspeelster is die ieder moment door de mand zal vallen en alleen maar aardig doet omdat mensen dat van haar verwachten. Ze past zich naadloos aan. Ze wil dolgraag met iemand samenwonen en tegelijkertijd is ze bang voor haar eigen emoties en gevoelens voor anderen. Zolang het functioneel blijft, zoals op haar werk, kan ze het leven prima aan. Maar wanneer ze alleen thuis komt, voelt ze zich door iedereen verlaten.

Haar stiefmoeder heeft haar nooit gemogen en haar eigen vader nam het thuis nooit voor haar op. Ze heeft geleerd zichzelf weg te cijferen door "in haar hoofd te gaan leven". Dat gebeurde nadat haar eigen moeder overleed toen ze zelf drie jaar oud was. Vanaf dat moment is ze alleen. Ze heeft verwijten van haar stiefmoeder over haar heen laten komen en de steun van haar vader gemist want die had nooit ergens een mening over. Die werd geleefd door de "heks", zoals Joanna haar stiefmoeder noemde. Zolang ze maar doet wat anderen van haar vragen, gaat het goed. Twee keer in haar leven heeft ze ruzie gemaakt. Twee keer kreeg ze daarna de volle laag over zich heen waarop ze besloot om haar mond maar te houden. Daar kreeg ze complimenten voor en nu leeft ze alleen te midden van anderen.

Ruim een maand geleden is ze in huilen uitgebarsten nadat een collega kritiek op haar had. Zelfs tussen de mensen lukte het erna niet meer. De oude strijd flakkerde in alle hevigheid weer op en ze besloot om zich terug te trekken zodat niemand haar meer kwaad kan doen. Terug in haar eenzaamheid waarin ze allen zichzelf nog pijn kan doen. Joanna voert een eenzame strijd.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

OET KLOOSTERHOLT

Door **Dick Bijmolt**

ZWETEN

We zijn net wakker. Mijn vriendin heeft de televisie aangeknipt voor het eerste nieuws. 'Ik heb toch zo naar gedroomd', zegt ze. 'Ik was op een camping met de caravan en wilde vertrekken. Er waren allerlei mensen, maar die gingen ook weg en niemand kon of wilde mij helpen. En ik weet niet goed hoe je de caravan achter de auto krijgt en rijd er al helemaal niet graag mee.'

Dat het een vervelende droom was begrijp ik wel. Dik zes jaar geleden leerden we elkaar kennen. Het voelde allemaal heel goed en al snel besloten we een caravan te kopen. Ik was degene die er steeds mee reed op die eerste reis met haar naar Frankrijk. Op de terugweg vroeg ik haar tijdens een stop of zij nu even wilde rijden. Dat wilde ze wel. Na een half uurtje rijden, ik was verdiept in mijn telefoon, merkte ik een onregelmatigheid op in het tot dan toe rustig verlopen ritje. Opkijkend zag ik dat we begonnen te slingeren, net nadat we een vrachtwagen ingehaald hadden. Mijn vriendin probeerde sturend te corrigeren en we stevenden al slingerend op de vangrail links af. Dan veranderde de koers abrupt en gierden we met

honderd voor de vrachtwagen langs naar de andere kant. 'Dit is het einde, het is gebeurd', dacht ik. Bang was ik niet, ik constateerde een feit. De kant waar we nu arriveerden, dat stukje had gek genoeg geen vangrail, de berm was van mul zand. Met verbazing zag ik dat dit zand door het open raampje van haar naar binnen golfde. Ik denk namelijk me er alles van te herinneren. Toen stonden we stil. We leefden nog. Dat vond ik bijna niet te geloven. De vrachtwagen was nergens meer te bekennen. Ik keek in mijn zijspiegel en constateerde dat ook de caravan verdwenen was. Nader onderzoek leerde dat het bovenstuk in kreukels twintig meter verderop lag. Het onderstuk lag nog op de kop achter de auto.

'Moet ik voor jou ook koffie meenemen?' Ze gaat naar de keuken beneden, want de koffiecorner in onze slaapkamer ontbeert nog een waterkoker. Zodoende is alleen het lege tafeltje in de hoek de eerste zichtbare stap van dit briljante idee. Hoewel ik niet zoveel heb met koffie op bed, stem ik toe. Ze gaat naar beneden terwijl ik lig te mijmeren dat we toen wel een paar engeltjes op onze schouders hebben gehad.

KOKEN MET EEN MISSIE

De ballen

Door Lydia Tuijnman

We hielden laatst een feestje. Er was niemand jarig, maar het leven moet nu eenmaal gevierd worden met lieve vrienden en lekker eten. Ik vroeg ze elk iets lekkers mee te nemen zodat ik weinig werk zou hebben en we ons toch op een rijk buffet konden verheugen. Ook vroeg ik de gastkoks wat ze mee wilden brengen. Elk van hen zei zonder een spoor van aarzeling: 'Gehaktballetjes.' En omdat elke Nederlander ervan overtuigd is dat hij of zij het recept van de beste gehaktbal in pacht heeft, waren ze daar moeilijk van af te brengen. Maar een buffet vol met ballen, dat mocht niet van mij. Na een strenge loting kreeg alleen Jaap toestemming ballen mee te brengen. De rest ging beteuterd aan de slag met andere creaties. Daarvan bleken de ketjap-eieren van Henk een doorslaand succes. De schaal was in een oogwenk leeg.

Kook acht eieren bijna hard en laat ze goed afkoelen onder koud water. Verhit een flinke laag zonnebloemolie in een wok. Pel de eieren, dep ze droog en bak ze rondom totdat er een lichtbruin laagje op het eiwit zit. Laat ze vervolgens uitlekken op keukenpapier. Voor de ketjapsaus meng je 1 tl gemalen laos, 1 tl trassi, 1 tl sambal manis en 1 el bruine suiker in een schaaltje. Snipper 2 sjalotten en 2 tenen knoflook. Fruit die in wat van de zonnebloemolie. Roer daar het kruidenmengsel en 1 el tomatenpuree doorheen en roerbak dit alles een minuutje of twee. Roer er vervolgens 1 el ketjap asin, 6 el ketjap manis en een ½ kopje heet water doorheen. Laat doorwarmen. Leg de eieren in de saus. Laat zo'n 5 tot 10 minuten pruttelen en schep regelmatig om totdat de eieren mooi rondom bedekt zijn met de saus. Warm, maar ook koud lekker!

Henks eieren in de zwarte glimmende saus zagen er een beetje macaber uit. 'Net *The Walking Dead* in een moeras', vond Jaap, die zijn gehaktballen het lekkerst vond en daar overdreven luid hummend van liep te smullen. 'Eigen roem stinkt', zei Henk. En daarna zei hij een hele tijd niets meer, omdat hij 1 van zijn eieren demonstratief en in 1x naar binnen had geslagen.

DE VROUW ACHTER PENDUKA

Door **Liz Dijk** Fotografie **Kevin Bekkering**

Christien Roos is de vrouw achter Penduka, een winkel en een atelier dat doorloopt van de Paterswoldseweg naar de Westerbadstraat in Groningen. Achter deze winkel blijkt een bedrijf van ontwikkelingswerk in Namibië schuil te gaan. Het begon met Christien die op twintigjarige leeftijd naar Zuid-Afrika ging (voor acht weken) om zich te oriënteren en zich daarna in Namibië te vestigen. In De Riepe van de vorige maand brachten we deze maatschappelijke onderneming onder de aandacht in de rubriek Werk in Uitvoering. De vrouw achter deze organisatie komt in dit artikel aan het woord.

‘Al toen ik twaalf was, wist ik wat ik wilde. Er werden bij ons in de kerk twee keer per jaar dia-avonden gepresenteerd door ontwikkelingswerkers. Ik hing aan hun lippen en wist dat ik arts wilde worden en anderen wilde helpen. Helaas was wiskunde een vak waar ik niet doorheen kwam en er was een overschot aan artsen, dus heb ik het idee van arts worden laten varen. Toen ben ik gaan werken in een gezinsvervangend tehuis en ben daarbij Arbeidstherapie gaan studeren. Later rondde ik nog een specialisatie in Ergotherapie af en heb ik ook nog een opleiding in de mode gevolgd in de avonduren. Dat dit alles heeft kunnen leiden naar wat Penduka nu is geworden kon ik toen niet vermoeden.

Afrika

‘Ik ben naar Zuid-Afrika gegaan om een kennis te helpen die fysiotherapeut was en me verder te oriënteren. We werkten met mensen die doof en/of blind waren en daar leerde ik veel over het zien van en denken in mogelijkheden. Kijken naar wat er wél kan. Ik heb daar veel gezien en geleerd. Op de terugreis kwam mij ter ore dat er handen nodig waren in Namibië. Ik dacht ‘ik ben er nou toch’ en ben daarheen gereisd. Ik ben daar heel onbevangen ingestapt en heb

me daar gericht op mensen die niet gemakkelijk in het arbeidsproces konden worden opgenomen. Mensen met een beperking, vrouwen, met trauma’s of handicaps. Deze groep zou zonder begeleiding heel gemakkelijk afglijden. Dit ging me aan het hart en ik was vastberaden om ervoor te zorgen dat deze mensen vanuit het donker naar het licht konden gaan in het leven, ook in geestelijk opzicht. Vanuit mijn achtergrond kon ik ze begeleiding en kansen bieden opdat ze zichzelf konden leren redden en hun eigen broek ophouden. Het is een groot succes geworden. Door het hele land zijn er projecten ontstaan en worden handgemaakte producten afgezet. Ook in Nederland, België en met name Duitsland zit een klantenkring.

Actie

‘Samen met een compagnon zette ik na vijf jaar Penduka op, wat “Word wakker!” betekent. We hadden per direct wachtljsten. Er was een grote groep vrouwen die behoefte had aan meer autonomie en daadkracht ondanks hun beperking. Eén voorval is heel heftig geweest en gaf de wanhoop aan. Er was een vrouw die fysiek gezond was die haar hand fors verwondde, zodat ze mee kon doen in het programma. Dat zal ik nooit vergeten. Wat voor mij heel belangrijk is in het leven, is eigenwaarde. Hou nooit je hand zomaar op en wacht niet af tot een ander iets gaat doen. Kom in actie. Een eenling kan een groot verschil maken. Ook jij!

Bevlogen

‘Toen het bedrijf groeide en zich door het hele land verspreide, is er een moment gekomen dat vliegen de manier was om mensen en projecten te bezoeken en aan te sturen. Om meer mensen te bereiken heb ik mijn vliegbrevet gehaald. We bereikten ook mensen met een radioprogramma. We zetten alles op alles om zoveel mogelijk vrouwen te activeren.

»»

Liefde

'Mijn liefde heb ik in Namibië ontmoet, hij is een nuchtere Groningse man. Op zeker moment ben ik teruggegaan naar Nederland en hebben we een gezin gesticht. Zo heeft Penduka zich uitgebreid naar Nederland en ben ik hier een stichting begonnen ter ondersteuning van het team in Namibië. Gemiddeld ging ik twee keer per jaar terug naar Namibië. Mijn dochter en zoon doen hun eigen studies en gaan hun eigen weg. De waardes die ik met mijn bedrijf uitdraag heb ik ze wel geprobeerd bij te brengen: "Als je iets wil, begin ermee, vorm een groepje, vind medestanders en inspireer elkaar. Zo kom je ergens".

We zetten alles op alles om zoveel mogelijk vrouwen te activeren

Waarde

'Penduka heeft haar waarde bewezen. Vrouwen die analfabeet waren en door thuis te werken, vaardigheden ontwikkelden, eigenwaarde kregen, een inkomen en hebben

de kinderen daarin op kunnen voeden. Er is een shift gaande van onmogelijkheden naar kansen. De kinderen en kleinkinderen van die eerste vrouwen kunnen naar school en een taal leren en zelfs studies volgen in bijvoorbeeld Engeland. Dat is toch wel enorm waardevol.

Exit-plan

'Na dertig jaar is het langzamerhand het plan om het stokje over te dragen. Ik wil iets meer achteroverleunen en mijn privéleven meer prioriteit geven. Mijn man en kinderen weten dat ik altijd "AAN" sta als het om de maatschappelijke onderneming gaat. Nu breekt de tijd aan om samen met m'n man mooie dingen te gaan doen, zoals reizen of waar we ook maar terechtkomen en kijken wat we nog willen en kunnen doen. Dit is belangrijk werk en het stopt namelijk nooit, we moeten zelf de knop omdraaien. Voor dit exit-plan heb ik drie jaar uitgetrokken. Op dit moment, als ik twee keer per jaar naar Namibië ga, liggen er stapels werk op mij te wachten. Ik ben de mensen daar aan het trainen met behulp van lokale input en een monitoringplan vanuit Nederland, zodat die stapels voor mij kleiner worden en dat ik misbaar kan worden. Ik laat het niet helemaal los, want ik kan in Nederland nog wel het nodige doen, en op een lager pitje gaat het wel.' ♦

vlnr: Anja, Marja, Ali

WERK IN UITVOERING

Rust door opruimen

Door **Michelle Wubs** Fotografie **Frits Blom**

Door haar eerdere baan als maatschappelijk werker was Marja Wolthuizen erachter gekomen hoe superblij mensen werden als hun spullen opgeruimd werden, maar ook dat bij veel mensen allerlei problemen speelden waardoor er geen tijd en energie was om hun spullen op te ruimen. Marja dacht meer dan 10 jaar geleden dat ze hen er misschien in zou moeten ondersteunen. Marja was klein begonnen en heeft inmiddels een team van 25 vrijwillige opruimcoaches onder de naam De Opruimcoach (WerkPro). Twee van de opruimcoaches zijn Ali Top en Anja de Vos, beide enthousiast voor hun werk.

Ali en Anja geven een duidelijk beeld van wat een opruimcoach doet: ordenen, uitzoeken en filteren. Met veel geduld en respect voor de bewoner en diegenes situatie, gaan ze langzaam door het huis heen totdat dat weer geordend is. Alles wordt in overleg en met toestemming gedaan van de bewoner, het kleinste speldje zal niet worden weggegooid als de bewoner er geen toestemming voor heeft gegeven. Ali vertelt dat ze de bewoners een andere toekomst

wil geven. Anja en Marja vullen dit aan met dat ze graag rust willen creëren voor de bewoners en de schaamte van de bewoners weghalen.

‘Veel bewoners zijn eenzaam’, zegt Anja met een serieuze blik, ‘ze durven geen mensen meer over de vloer te hebben.’ Door de hulp van de opruimcoaches gaan bewoners zich trots op hun huisomgeving voelen en durven ze weer mensen uit te nodigen.

De opruimcoaches staan er niet alleen voor. Ze hebben contact met kringloopwinkels en stichtingen die ze in allerlei situaties kunnen helpen. Ali vertelt dat ze zelfs een keer contact had met een dierenasiel waar ze oude handdoeken naartoe heeft gebracht voor hun honden en katten.

Geen van hen wenst een salaris te krijgen voor hun werk. ‘We zijn er voor de minima, degene die geen andere middelen hebben om hulp in te huren.’ Hun werk slaat zeker aan. Op het moment zijn er wachtlijsten en is het team hard bezig deze weg te werken. Ze hebben een groot team en Marja zegt vrolijk dat er nog steeds ruimte is voor meer.

KUNST OP STRAAT

Vector of Memory

Door **Eddy Sikma** Fotografie **Frits Blom**

In april 2023 was er de herdenking van het feit dat Leeuwarden 78 jaar geleden werd bevrijd. Het door schoolkinderen uit de nabijgelegen buurt onthulde kunstwerk is eigenlijk een kruising tussen een kunstobject en een herdenkingsmonument.

Waar staat het? Het betreft het Groningerplein, gelegen – het spreekt vanzelf – bij de Groningerstraatweg. Via deze straatweg kwamen de bevrijders binnen, de Royal Canadian Dragoons.

De leerlingen van de basisschool de Aventurijn, hebben het niet alleen onthuld, maar ook geadopteerd, deels mede om er jaarlijks met hun onderwijzers aandacht aan te besteden. Het is mede mogelijk gemaakt in samenwerking met het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg. Overigens, het is een driehoekige voorstelling, eigenlijk een abstract object met – in dit geval vanzelfsprekend – aangebrachte tekst en uitleg.

Reeds in de 19e eeuw is de Groningerstraatweg aangelegd en voorzien van klinkers wat in die tijd niet altijd gebruikelijk is. Het Groningerplein is van rond 1917-1920. Centraal op het plein staat de woning van de toenmalige hoofdopzichter (bouw-, en volkshuisvesting) van de gemeente. Ooit was het een carré, een vierkant, met op de hoeken vier prachtige kastanjebomen. In de jaren 80 is de huidige vorm ontstaan.

Terugkomend op het eigenlijke onderwerp, te weten het kunst en geschiedenismonument. Het maakt deel uit van een lange-afstandswandelroute door de provincie Friesland, in het spoor van de Canadese bevrijders. Een goed initiatief, met name ook naar de Canadese bezoekers en zeer zeker ook voor de Nederlandse (in dit geval Leeuwarden) bevolking, opdat er een blijvende herinnering is aan deze donkere episode uit onze geschiedenis met de bevrijding als lichtpuntje aan het einde hiervan.

MERDE

Door **Saffira Rijkee**

Gek, hoe je soms ineens in een rol uit je kindertijd verval.

Het is een warme zondagavond in augustus. We zijn nog geen vierentwintig uur in Frankrijk in de Côte d'Or, waar we verblijven in een Belle-en-het-Beest-achtig natuurhuisje, inclusief wandelpad naar een oud Frans dorpje.

Ons Frans is nog niet zo best. Ik heb voor onderweg kaartjes gekocht waarmee de meisjes Franse woordjes kunnen leren. Maar de iPad had meer succes in het verdrijven van verveling, dus verder dan bonjour komen ze nog niet. Ik weet van mijn vijf jaar Frans op de middelbare school nog iets meer woorden en een daarvan schiet me te binnen als we door de met keitjes geplaveide straten lopen en een raampje zien met daaronder een grote hoop vogelpoep.

Soms praat ik sneller dan ik denk.

‘Weet je hoe je dat in het Frans zegt?’, vraag ik aan jongste dochter. ‘Poep?’

‘Nee?’

‘Merde.’

We hebben een lange reis gemaakt, te veel suiker gegeten, niet goed geslapen de afgelopen warme nacht en van de weeromstuit zijn de meisjes melig. Tel daarbij op dat jongste dochter vanaf haar geboorte al een voorliefde heeft voor woorden die je je kind liever niet op een zondagavond door een stil Frans dorpje hoort schreeuwen en je-hebt-het-weer-voor-elkaar, zie ik mijn partner denken terwijl hij een paar stappen voor ons gaat lopen.

‘Merde!’, klinkt het giechelend door het straatje van het vogelpoepraam.

Dochter van elf haakt onmiddellijk in. ‘Merde!’ herhaalt ze lachend, iets harder. ‘Kijk, overal merde!’ MERDE! Lacht jongste dochter op haar beurt iets harder. Het blijft even stil en dan barst het echt los.

MERDE! MERDE! OVERAL MERDE! Die kerk zit onder de MERDE! Overal MERDE in de lucht!

Partner foetert dat het nu leuk is geweest. Dat het zóndag is, dat we langs een kerk lopen en dat mensen, Franse mensen, ons horen. Hij kijkt mij aan en ik zeg tegen de meisjes dat ze op moeten houden. Maar mijn trekkende mond zegt iets anders. Ik voel me plots zoals ik me voelde als mijn vader boos was in een dergelijke situatie. Ik ben hier de volwassene en ineens loop ik in Frankrijk met twee merde-schreeuwende kinderen mijn uiterste best te doen niet de slappe lach te krijgen. Partner loopt inmiddels dertig meter voor ons. Gelukkig was jongste dochter een dag later vergeten wat het Franse woord voor poep ook weer was. Op de terugweg naar huis herinnert dochter van elf haar er fijntjes aan. Maar we zijn bijna weer in Nederland. Daar is het niet zo erg. Behalve wanneer ze het straks tegen haar Franse vriendinnetje op school zegt. Of tegen haar ouders.

Mérde.

S
T
O
P

D
E

T
I
J
D

28 JAAR LANG KOFFIE, BROOD EN EEN LUISTEREND OOR

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Mark Timmerman**

**‘Als je hier eenmaal komt, ga je niet meer weg. Het was een warm bad, en ook wel verslavend.’
Gerhard ter Beek was 28 jaar werkzaam bij daklozenopvang de Open Hof, 12 jaar als pastor en 16 jaar als directeur.**

In juli 2023 nam hij afscheid. In het monumentale pand aan Spilsluizen 5 in Groningen stad, kijkt hij met voldoening terug op zijn tijd daar.

Beeld bijstellen

‘Ik wilde als kind dominee worden, dus ik ging theologie studeren. Mijn eerste baan was bij de Hervormde Kerk in Arnhem. Toen kwam ik een vacature tegen voor pastor-coördinator bij het opvangcentrum Open Hof. Daar heb ik na lang aarzelen op gereageerd, want ik kende de wereld van daklozen helemaal niet.’ Hij moet lachen als hij terugdenkt aan zijn eerste werkdag en wijst naar de bar van de Open Hof, daar heb ik gestaan, broodjes smeren. De bezoekers keken me aan met zo’n blik van: zo, dus jij bent de nieuwe dominee. Nee, ik werd niet bepaald met open armen ontvangen. Dat is later wel veranderd.’ Het beeld dat hij zelf had van daklozen behoefde ook bijstelling. ‘Ik had het beeld dat iedereen in Nederland toen had: zwervers die uit vuilnisbakken eten en verslaafd zijn. Nu zie ik vooral mensen die bezig zijn om te overleven en niet al te veel geluk hebben. Dakloosheid is nooit de eigen schuld van mensen. Het is altijd een opeenstapeling van problemen die vaak al in de jeugd beginnen.’

Eenzaamheid

In de jaren dat Ter Beek werkzaam was als pastor had hij veel persoonlijk contact met bezoekers. ‘Ik zocht ze op in de stad of thuis als ze een woning hadden. Er is een aantal waar ik na 28 jaar nog contact mee heb. Dat is belangrijk om hun leefwereld te leren kennen.’ Wat die wereld volgens hem vooral kenmerkt is eenzaamheid. ‘Mensen zijn op elkaar aangewezen, ze helpen elkaar wel, maar echte vriendschap is lastig omdat ze aan het overleven zijn. Het is niet altijd een sombere wereld hoor. Ook humor en relativering zitten erin.’

Dakloosheid is nooit de eigen schuld van mensen

Levensverhalen

Hij heeft veel bijzondere momenten gehad in zijn loopbaan. ‘Als bezoekers kwamen te overlijden deed ik weleens uitvaarten. Soms van mensen waar verder niemand aanwezig was, maar ook begrafenissen waar onverwacht toch familie opdook van wie je verhalen over de persoon hoorde die je nog niet kende. Soms was de reden van een uitvaart pijnlijk, bijvoorbeeld als iemand aan een overdosis was overleden, maar ik vond het mijn taak om uit alle levensverhalen iets te halen wat de moeite waard was. Soms lukte dat echt niet, ik heb iemand meegemaakt die echt gewetenloos was. Daar kon ik niets positiefs meer uit halen. Meestal lukte het wel.’

Menselijkheid

De Open Hof is een christelijke organisatie. ‘Dat betekent niet dat je te pas en te onpas met Bijbelteksten aan moet komen, maar dat je er gewoon bent voor mensen. We bieden koffie, thee, brood en een luisterend oor.’ Gevraagd wat voor een dakloze belangrijker zou moeten zijn, het trio bed, bad en brood of gebed, antwoordt Ter Beek heel stellig: ‘De eerste drie. Met bidden alleen red je het niet. Ik zou me wel kunnen voorstellen dat gebed mensen een bepaalde rust geeft.’ Ook belangrijk voor een christelijke organisatie is volgens hem dat je niet de regels centraal stelt, maar de mensen. ‘Als je zegt dat je christelijk bent, vloeit daar automatisch menselijkheid uit voort.’

Werken bij de Open Hof heeft hem leren relativeren. ‘Ik denk vaak, wat zeur ik nou, ik heb het goed. En als ik hier om me heen kijk denk ik: zo had het ook met mij kunnen gaan. Het schokkendst dat ik ooit heb meegemaakt was, dat ik in de opvang een jongen tegenkwam die bij mij in de klas gezeten had.’

Stabiliteit

In de tijd dat hij pastor-coördinator was, groeide de organisatie van 1 betaalde kracht en 25 vrijwilligers naar 4 betaalde krachten en 100 vrijwilligers. Er kwam een reorganisatie en Ter Beek werd benoemd tot directeur. Zijn taak werd leidinggeven en overleg met andere instellingen als Wender, Kosterstang, het Twaalfde Huis en de gemeente. ‘Dat is altijd heel goed gegaan, in alle rust en harmonie.’ Ook het contact met zijn medewerkers was steeds positief. ‘We zijn altijd als een team blijven functioneren.’ Het voornaamste wat hij tot stand heeft gebracht is volgens hem stabiliteit in de organisatie, en in de stad. ‘Toen ik hier kwam was er de nodige overlast in de stad van mensen die deelden, vooral in deze buurt. Het is ons gelukt om dat tot een minimum te beperken. Door duidelijke regels te maken voor onze bezoekers en als er iets is: onmiddellijk reageren en ingrijpen. Ik hoop dat ik ook iets heb kunnen bijdragen aan de verandering in de beeldvorming rond daklozen. Wat mij het meest gelukkig stemt is dat we een instelling als de Open Hof hebben kunnen bieden: koffie, thee en brood.’

Na het vertrek van Ter Beek gaat de Open Hof samen verder met daklozenopvang Kosterstang van het Leger des Heils. Volgens hem een goede ontwikkeling. ‘Ik denk dat je als een grotere organisatie meer kunt bieden aan opvang en ondersteuning.’ Hij heeft vertrouwen in zijn opvolger. Wat hij die mee zou willen geven is: ‘Neem de tijd om mensen te leren kennen.’

Aan de politiek zou hij willen zeggen: ‘Het steeds groeiende gebrek aan woningen maakt dat meer mensen dakloos worden. Maak daarom werk van de woonproblematiek, en maak haast!’ ♦

Dit interview vond plaats in juli 2023. Daarna hebben zich meerdere ontwikkelingen voorgedaan bij de fusie van de Open Hof en Kosterstang. Voor de meest recente ontwikkeling en volg onze socials.

Ongelijke strijd

Door **Kees van Pelt**

“Wie heeft een hardere strijd, dan hij, die tracht zichzelf te overwinnen?” Een spreuk van Thomas à Kempis, de Nederlandse mysticus en middeleeuws augustijner kanunnik, die leefde van 1380 tot 1472. Ik ben het van harte met hem eens!

Het is de strijd die ik dagelijks zie bij mijn functie als senior casemanager bij de Dienst Justitiële Inrichtingen. Deze spreuk is op iedereen van toepassing maar met name op mijn cliënten, gedetineerden die in de laatste fase van hun detentie met een enkelband thuis wonen. Toch lijken zij een ander soort strijders te zijn dan “gewone”, “brave” burgers. Dat wil zeggen, als het verlangen van de “gewone” burger om te veranderen niet leidt tot resultaat, dan voelen andere “gewone” burgers meestal empathie met hem of haar. Lukt het een ex-gedetineerde echter niet zichzelf te veranderen, dan kan hij over het algemeen rekenen op hoon en onbegrip van, u raadt het al, de “gewone”, “brave” burger. Zijn onvermogen zichzelf te veranderen in een “gewone”, “brave” burger is geen reden voor begrip en empathie,

maar zorgt voor meningen zoals “eens een boef altijd een boef” en “het is tuig van de richel, sluit ze maar lang genoeg op, dan leren ze het wel af”. Ook vaak gehoord: “Ze leren het toch nooit af en investeren in “dat soort mensen” is weggegooid geld”.

Staat u mij toe u van gedachten te proberen te veranderen. Nee, geen angst. Ik ga niet psychologiseren en keur crimineel gedrag net als u ten strengste af. Echter niet de (mede)mens achter dat gedrag. Met alleen het afkeuren van crimineel gedrag en vervolgens overgaan tot de orde van de dag, zijn ex-gedetineerden niet geholpen. Waar ik voor pleit? Ik zou willen oproepen tot een heel klein beetje begrip. Nee, geen begrip voor het crimineel gedrag, maar begrip voor de situatie waar veel gedetineerden in verkeren. Of in verzeild zijn geraakt.

Als je geen jeugd hebt gehad zoals veel van ons, “gewone”, “brave” burgers, wel hebben gehad, een stabiele gezinssituatie, succesvol zijn op school, geen “foute”

Staphorst

Ik ben opgegroeid in een dorp dat vooral een *suburb* van het grote Drachten was. Vanaf de jaren 70 bestonden dorpen niet meer als gemeenschappen rondom grote boeren of landheren, maar waren het woon- en slaapplekken voor de forenzende klassen geworden.

Ik vertel dit omdat de kinderen van al die forenzen al op jonge leeftijd geconfronteerd werden met afwezige ouders. Vooral op zaterdagochtenden deed zich dat gelden, wanneer de kinderen door het huis renden en hun verwekkers nog in bed lagen. Naast rennen, koekjes eten, op pannen drummen en ruzie maken legde veel grut zich ook toe op het bekijken van naslagwerken uit de boekenkast. Zo was ik in de ban van de *Standaard Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*, omdat er zoveel indrukwekkende foto's in stonden en de serie door het grote formaat en de bijzondere geur van het dikke papier een waarheidsgetrouwe indruk van de oorlog gaf.

Na een paar jaar kon ik de onderschriften bij de foto's uit mijn hoofd en werd het tijd voor iets anders. Ik legde me toe op *Te hooi en te gras* van Rien Poortvliet, een boek vol tekeningen over het dorps- en plattelandsleven uit de tijd dat er nog geen forenzen waren. Het boek maakte op mij een fletse indruk, want in plaats van tractoren met ladewagens of giertanks keek ik naar allerlei soorten hoivorken, zakdoeken en paarden.

Poortvliet kon misschien mooi tekenen, zijn thematiek was hemeltermend saai. Ik kwam dus nooit ver in het boek, totdat ik op een ochtend werd geconfronteerd met een serie illustraties genaamd "Een Staphorster vrouw kleedt zich aan". Op het eerste gezicht ging het over een hele gewone vrouw, die in Staphorst woonde en ook op zaterdagochtend opstond - waarschijnlijk heel vroeg. In een reeks opeenvolgende tekeningen werd uitgelegd hoe ze met tal van veters en knopen haar rok, schort en kraplap aantrok en zo veranderde van gewone vrouw uit Staphorst in een Staphorster vrouw in klederdracht. Het feit dat er op een van de tekeningen een stukje van haar borst was te zien, gaf me het gevoel dat ik hier te maken had met een waarheidsgetrouwe indruk van iets. Die duizenden schokkende foto's uit de Tweede Wereldoorlog was ik in ieder geval in een keer vergeten.

vrienden, psychisch gezond, een betaalde baan en een stabiele relatie, ziet het leven er minder rooskleurig uit. Is dit dan een excuus om strafbare feiten te plegen? Nee, uiteraard niet. Hooguit een verklaring. Het zou volgens mij echter goed zijn om je dat eens te realiseren. Hoe bevoorrecht u en ik zijn als we wel een "normale" achtergrond hebben. Laten we niet te snel oordelen over mensen die gedetineerd zijn geweest en die nu ex-gedetineerd zijn. Dat "ex" zegt volgens mij al genoeg. Laat in uw denken "ex" dan ook echt "ex" zijn, een ex-gedetineerde is een voormalig gedetineerde. Een mens met een toekomst. Oordeel niet te hard over mensen die het niet is gelukt een "normaal" leven te leven. De Duitse dichter Matthias Claudius (1740-1815) zei het zo: "Verachten is gemakkelijk, maar begrijpen is beter."

JAAP KROL

Een nieuw begin **DE AANPAK VAN DAKLOOSHEID IN NEDERLAND**

Door **Rudy Vane** Fotografie **Eveline van Egdome**

Staatssecretaris Van Ooijen (VWS), minister De Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) en minister Schouten (Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) delen belangrijke uitgangspunten van de aanpak van dakloosheid met de Tweede Kamer. Ook beschrijven zij het proces voor de ontwikkeling van een aanpak dakloosheid 2023-2030 in de *Kamerbrief uitgangspunten aanpak dakloosheid*. Een samenvatting van deze brief en het bijbehorende document *Aanpak dakloosheid 2019-2021* wordt hieronder beschreven.

In Nederland is het hebben van een dak boven het hoofd voor velen vanzelfsprekend. We hebben het geluk te leven in een land waarin de meesten van ons niet hoeven te vrezen voor een dakloos bestaan. Helaas is dat niet het geval voor iedereen. Dakloosheid blijft een schrijnend probleem dat de samenleving raakt, en dat de Nederlandse regering aanpakt als een van haar prioriteiten. De recente aankondiging van de Nederlandse regering om dakloosheid fors en structureel terug te dringen, met als doelstelling dat iedereen in 2030 een prettig en betaalbaar huis heeft met de juiste zorg en ondersteuning, is een belangrijke stap in de goede richting. Maar wat betekent dit concreet en hoe zal deze aanpak worden uitgevoerd?

Wonen eerst en preventie: de leidende principes

De kernprincipes van de aanpak zijn *wonen eerst* en *preventie*, met passende begeleiding op maat. Dit betekent dat het uitgangspunt is dat mensen eerst een eigen woonplek krijgen en daarna de benodigde ondersteuning ontvangen. Dit is een wezenlijke verandering in de aanpak van dakloosheid, waarbij traditionele opvangcentra vaak de eerste stap waren. Het doel is om dakloosheid te voorkomen en mensen te helpen een stabiel en zelfstandig leven op te bouwen. Preventie is een ander essentieel uitgangspunt. Het is beter om dakloosheid te voorkomen dan te genezen. Dit betekent dat er vroegtijdig moet worden ingegrepen om te voorkomen dat mensen hun huis verliezen. Hierbij moet worden samengewerkt met verschillende domeinen, zoals het fysieke, veiligheids- en sociaal domein.

De samenwerking tussen overheid en partners

Een effectieve aanpak van dakloosheid vereist samenwerking op verschillende niveaus. De Nederlandse regering werkt samen met lokale, regionale en nationale partners om deze uitdaging aan te gaan. Gemeenten en hun lokale partners spelen een cruciale rol bij het organiseren van ondersteuning voor kwetsbare jongeren en volwassenen. De aanpak richt zich op het realiseren van permanente eigen woonplekken met passende begeleiding. Dit betekent dat het niet alleen gaat om het bieden van onderdak, maar ook om het bieden van de juiste zorg, welzijn en werkondersteuning. Er is behoefte aan een betere samenwerking tussen verschillende domeinen om het aantal dakloze mensen te verminderen.

Voldoende betaalbare en passende woningen

Een van de belangrijkste pijlers van de aanpak is het creëren van voldoende betaalbare en passende woningen. Het streven is dat alle gemeenten toegroeien naar 30% sociale huurwoningen in de woningvoorraad, inclusief transformatie en flexwoningen. Dit is een cruciale stap om mensen in kwetsbare situaties een stabiele thuisbasis te bieden. Daarnaast moeten alle gemeenten integrale woonzorgvisies opstellen om de behoeften van verschillende doelgroepen

in kaart te brengen. Hierbij wordt ook ingezet op het maken van prestatieafspraken tussen Rijk en gemeenten op het gebied van wonen en zorg, gericht op vroegsignalering van schulden, participatie, inburgering, veiligheid en zorg voor jongeren in een kwetsbare positie.

Preventie: investeren in bestaanszekerheid

Een centraal thema in de aanpak van dakloosheid is preventie. Financiële problemen en gebrek aan participatie behoren tot de belangrijkste oorzaken van dakloosheid. Het is dan ook cruciaal om vroegtijdig in te grijpen om dakloosheid te voorkomen. Op lokaal niveau betekent preventie werken aan een sterkere sociale basis. Gemeenten willen in 2022 extra inzetten op preventie van dakloosheid, en er wordt gewerkt aan programma's gericht op preventie van geldzorgen, armoede en schulden. Dit omvat ook herziening van knelpunten in de Participatiewet om de drempel voor dakloosheid te verlagen.

Het is beter om dakloosheid te voorkomen dan te genezen

Samen sterker: kennis en innovatie

De aanpak van dakloosheid vereist kennis en innovatie. Er wordt gewerkt op basis van wetenschappelijke inzichten en innovatie binnen de dakloosheidsketen. Het delen van kennis met betrokken partners is essentieel om effectief te zijn in het bestrijden van dakloosheid. Er wordt ook gewerkt aan het ontwikkelen van een structurele monitor voor dakloosheid, om een beter inzicht te krijgen in aantallen en trends. Deze monitor zal worden ontwikkeld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op basis van gegevens die door gemeenten worden aangeleverd.

Toekomstperspectief: een nieuw begin

De aanpak van dakloosheid in Nederland is een ambitieus plan dat is gebaseerd op samenwerking, preventie en het creëren van voldoende betaalbare woningen. Het doel is om dakloosheid structureel terug te dringen en uiteindelijk uit te bannen. Dakloosheid is een complex probleem dat diepgaande veranderingen vereist in onze benadering van huisvesting, zorg en ondersteuning. De komende jaren zullen cruciaal zijn in het realiseren van deze visie. Het zal inzet vereisen van overheden, gemeenten, woningcorporaties, zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen en burgers. Samen kunnen we dakloosheid overwinnen en een nieuw begin mogelijk maken voor degenen die dat het hardst nodig hebben. ♦

Metaware: Overal klanten

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Jaap ten Hoove**

‘Het leukste aan dit werk is de diversiteit. We hebben de meest uiteenlopende klanten’, vertelt Ad Voets, directeur van Metaware. Zijn bedrijf ontwerpt computersystemen waarmee organisaties snel bij documenten kunnen die hun werknemers nodig hebben om goed te werken. Metaware bestaat al vijftintig jaar. Ad Voets was een van de oprichters. Hij geeft leiding aan zes tot wel tien personen, meest ICT-ers, een paar mensen in de sales, marketing en supportmedewerkers. Als een project om extra mankracht vraagt worden studenten of ZZP’ers ingezet.

‘Een van de klanten is HG International. Dit bedrijf maakt schoonmaakmiddelen die de meeste mensen wel kennen uit de supermarkt. Bij de productie gebruiken de werknemers formulieren waarin van elk product staat welke stoffen ze bij de samenstelling ervan moeten gebruiken. Dankzij het ICT-systeem van Metaware kunnen ze die informatie heel vlog vinden. Een andere klant is Naviva, een organisatie voor kraamhulp uit Deventer. Als ze bij een cliënt komen, kijken de kraamverzorgsters vaak nog even op hun iPad, bijvoorbeeld om te zien wat de baby van deze cliënt nodig heeft. Ook dit gebeurt met een systeem van Metaware. Metaware heeft klanten door heel Nederland en is al sinds de oprichting gevestigd in de provincie Groningen. Eerst in

Haren, nu in de Mediacentrale in de Stad. ‘Mensen uit de Randstad vragen vaak: “Wat doe je helemaal in Groningen?” “We hebben gewoon een hele dikke internetkabel waardoor we klanten overal vandaan kunnen bedienen en het is hier rustig en prettig wonen. Ik heb een bootje en ga graag zeilen op het Paterswoldsemeer”, antwoord ik dan.’

‘Het Noorden heeft duidelijk zijn sympathie. Met warmte vertelt hij over een Groningse klant, Broekema Wegenbouw, die in opdracht van de gemeente Groningen aanpassingen van straten verzorgt. Zijn zij aan het werk, dan hebben winkeliers en bewoners in die straat vaak vragen over hun bereikbaarheid. Broekema heeft daarvoor een “omgevingsmanager” in dienst. Deze kan met behulp van een systeem van Metaware snel zien wat de meldingen zijn en hoe eerdere vragen zijn afgehandeld.’ Voor een leek kan het best ingewikkeld lijken wat ze doen, maar het bedrijf won ooit de Philips Simplicity Award voor hun eenvoudige en effectieve systemen.

‘Metaware is lid van De Riepe Businessclub ook om een hele eenvoudige reden: ‘Bij ons gaat het goed, maar er zijn anderen die een steuntje in de rug nodig hebben. Die willen we supporten.’

Kruiswoordcrypto

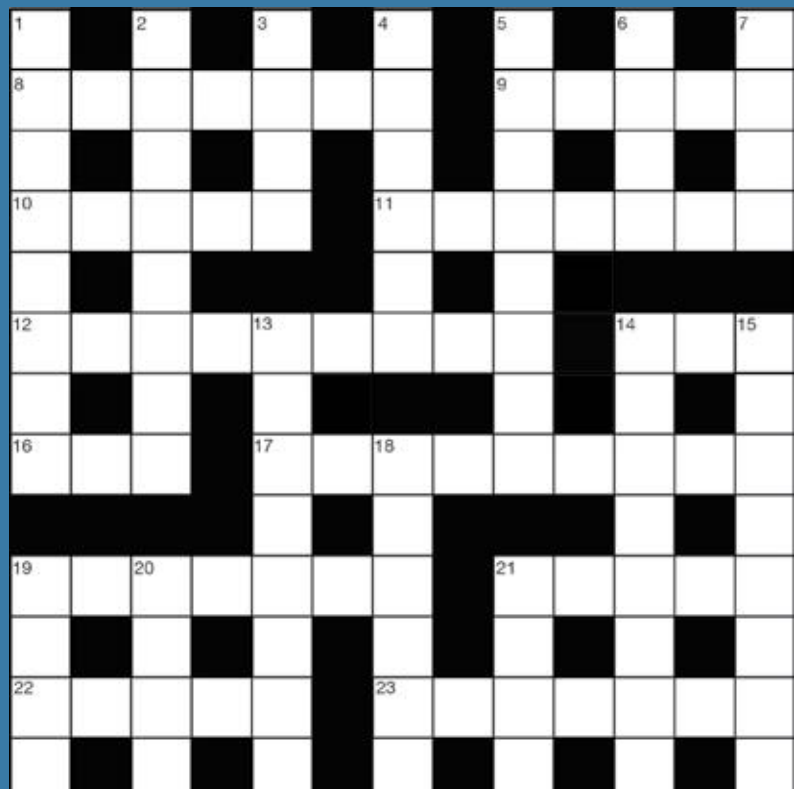
Door Luuk Kobes

Horizontaal

- 8 Geen frisse geur 9 Bonus
 10 Druppel oogvocht
 11 Grappig iemand 12 Herkomst
 14 Kom in actie! 16 Klap(je)
 17 Start 19 Personentransportband
 21 Kinbaard van een geit
 22 Griekse Z 23 Lellebel

Verticaal

- 1 Loopvlak
 2 Dat is een geldmagnaat
 3 Voedsel toch zich nemen
 4 Plaats in Noord-Holland
 5 Verkondigen 6 Plaats
 7 Muziekrelatie
 13 Jonge opgroeiende paling
 14 Filevorming bij de pers
 15 Mes en vork
 18 Keurig afgerekend
 19 Bloem in je haar 20 Aardig
 21 Knevel

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie **Elena Stepanova**

Steenbok 22 december - 19 januari

Vertrouw op je intuïtie. Jouw vermogen om voor jezelf te denken en voor jezelf op te komen zijn bewonderingswaardige eigenschappen. Dit geeft je het geschenk van duidelijkheid en als gevolg daarvan het vermogen om doelgericht actie te ondernemen. De resultaten zullen goud waard zijn.

Waterman 20 januari - 18 februari

Luister naar je hart en twijfel niet langer aan je impulsen en ideeën. Implementeer de veranderingen die jouw bestaan verrijken. Probeer niets te beheersen, maar geef jezelf juist over. Doorbraken zullen volgen, het is slechts een kwestie van tijd. Stap uit je comfortzone en verbreed je visie.

Vissen 19 februari - 20 maart

Dit is niet het moment om terug te krabbelen. Concentreer je niet op de buitenwereld, maar richt je blik juist binnenwaarts. De uitdagingen waarmee je wordt geconfronteerd zijn slechts van tijdelijke aard. Het verbreden van je horizon vergt moed en bezinning. Zet jezelf op de eerste plaats, Vissen.

Ram 21 maart - 19 april

Hardop lachen, een wandeling maken of buiten je comfortzone stappen, dit zijn eenvoudige maar effectieve middelen om je stemmingswisselingen en slaapproblemen aan te pakken. Sta jezelf tevens toe om hulp te vragen. Je hoeft het niet alleen te doen. Tevredenheid is de sleutel tot geluk, genezing en groei.

Stier 20 april - 20 mei

Het universum biedt je een leeg canvas aan. Pak je palet erbij, Stier. Bereid je voor op het werk dat nodig is om de gewenste realiteit voor jezelf te manifesteren. Een citaat van de auteur Anaïs Nin: "We zien de dingen niet zoals ze zijn, we zien de dingen zoals wij zijn".

Tweelingen 21 mei - 20 juni

Je bent op een punt in je leven dat je oude karmische patronen verbrandt. Veroordeel dat wat bovenkomt drijven in je psyche niet. Beoefen de kunst om toeschouwer te zijn, beoefen de kunst om deze fluctuaties vanuit een neutraal perspectief te bekijken en dientengevolge te verwerken.

Kreeft 21 juni - 22 juli

Het is tijd om je met hart en ziel te storten in dat wat je innerlijke vuur doet ontbranden, zelfs al ben je de enige die in deze visies gelooft. Houd een notitieblok bij de hand, de ideeën die doorkomen zijn goud waard. Deze periode brengt het geschenk van creatieve inspiratie voort.

Leeuw 23 juli - 23 augustus

Geef jezelf de toestemming om uit te drukken waartoe je je geroepen voelt met een open en moedig hart. Jouw waarheid heeft de kracht om verandering te inspireren. Wees een baken van licht voor je omgeving en hanteer een beleid zonder beperkingen.

Maagd 24 augustus - 22 september

Alleen omdat je in het verleden te maken hebt gehad met afwijzing, hoeft dat niet te betekenen dat het een terugkerend thema is. Vertrouw op je eigen kunnen en marcheer voorwaarts. Waag de sprong in het diepe in de wetenschap dat het universum je zal opvangen.

Weegschaal 23 september - 22 oktober

Accepteer dat de reis van genezing je soms langs duistere en groezelige paden van het onderbewustzijn voert. Het maakt allemaal deel uit van het proces, Weegschaal. Integreer de kennis dat je, ongeacht je omstandigheden en verdriet, als een overwinnaar uit de strijd zult komen.

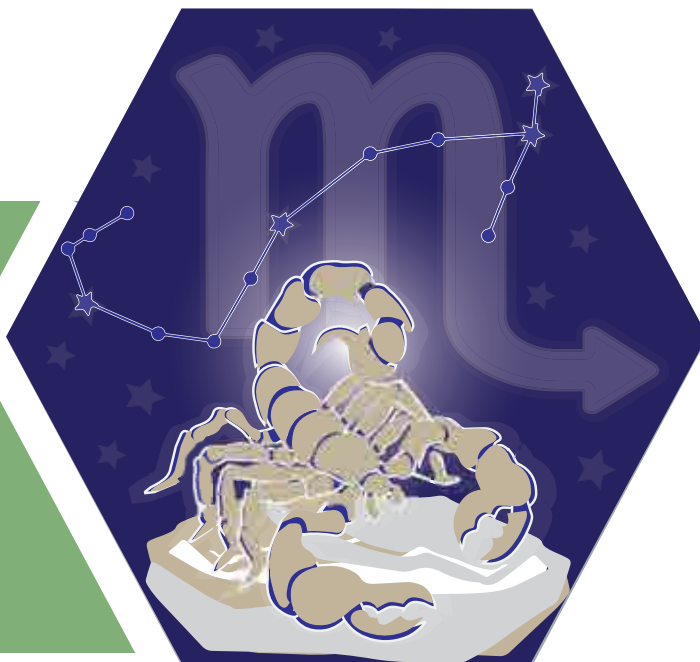
Boogschutter 22 november - 21 december

De kloof waar je bent en waar je wilt zijn kan worden overbrugd door acceptatie. Probeer de dingen vanuit verschillende perspectieven te bekijken. Neem de huidige realiteit als het fundament waarop je jouw toekomst gaat bouwen. Alles zal bloeien zodra je het liefde toont, Boogschutter.

Schorpioen

23 oktober - 21 november

Diep in de stilte van je hart zul je je realiseren dat je zaadjes aan het planten bent voor een betere toekomst. Laat de oordelen en meningen van anderen het licht van jouw zelfvertrouwen niet dimmen. Integreer de lessen die je hebt geleerd en zet je wonden om in wijsheid.

OP ZOEK NAAR ZONNESTRALEN

Door **Michelle Wubs** Illustratie **Robby Bakker**

*Sterke vermoeidheid
Verminderde concentratie
Verminderde motivatie.
Verlies van interesse in hobby's
Verlies van eetlust*

»»

Na maanden van het verergeren van deze symptomen, besloot ik met tegenzin om toch maar hulp te zoeken. Mijn huisarts verwees me meteen door naar een GGZ-praktijk en een paar weken later zat ik naast een psycholoog. Tijdens het intakegesprek heb ik tranen met tuiten gehuild, alles zat me toch hoger dan ik gedacht had. De psycholoog vertelde me met een goedkeurende glimlach dat het goed was dat ik daar zat, maar ik twijfelde. Zo erg zou het toch niet zijn met mij? Na een aantal sessies kreeg ik een test voor duidelijkheid over mijn situatie. Tijdens het invullen voelden al mijn antwoorden heel normaal, maar de uitslag zei wat anders: ernstige depressie. Ik schrok wel. Het was toch normaal om nergens zin aan en energie voor te hebben?

Zelfverwonding

In de maanden die volgden werd ik al minder actief en bleek simpel wakker zijn bijna onmogelijk. Elke avond keek ik er zwaar tegenop om weer wakker te worden. Wat was het nut van wakker zijn? Ik wist het niet meer. Om de diepe leegte te vullen keek ik naar series en YouTube video's, op zoek naar om ook maar iets te voelen.

Daarnaast at ik weinig doordat ik geen eetlust had en omdat een lege maag me een erg goed gevoel gaf. Toen ik dat aan mijn psycholoog vertelde zei ze dat het een vorm van zelfverwonding was en ze keek me even bezorgd aan. Ik realiseerde me dat mijn situatie misschien toch niet zo normaal was.

Tunnel

Ik bevond me in een donkere, pikzwarte tunnel waarin ik me bijna thuis voelde. Het hoefde op den duur niet meer van mij. Er waren geen zonnestralen meer in mijn leven, ik zag ze nergens. Desondanks was er toch nog een klein stukje van mezelf dat drastisch op zoek was naar ook maar de kleinste zonnestraal in die tunnel. Oh, wat was ik boos op dat stukje van mezelf.

Zonnestralen

Mijn psycholoog heeft me geholpen om uiteindelijk zonnestralen te vinden. Ik mocht de kleinste dingen noemen, zoals de lekkere thee die ik gemaakt had en mijn warme, zachte dekens. Andere waren mijn haar dat leuk zat die dag, de zon die heerlijk scheen, dat ik gedoucht had. Langzaam kroop ik samen met mijn psycholoog door de donkere tunnel, zoekend naar de kleinste zonnestraaltjes.

Samen

Vandaag de dag heb ik meerdere zonnestralen in mijn tunnel. Het is zeker nog een strijd om die stralen te zien en het te accepteren dat ik ze mag hebben, maar langzaamaan begin ik het in te zien. Ik hoop niet dat iemand zich in mijn verhaal kan vinden, maar mocht dat toch zo zijn, je bent niet alleen. Hier kunnen we samen door de tunnel kruipen, zoekend naar ook maar de kleinste zonnestraal.

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion

Als de zon, tekentherapie

Bike Centre Dik, Groningen

Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)

De Huismeesters, Groningen

Digno BV, Haren

Doesburg autoverhuur, Groningen

Dunk

Forum Groningen

Gemeente Groningen SoZaWe

Groningen Seaports

Groninger Kredietbank

Kluzzenbedrijf Jan

Kompas Zuidlaren

Lotus uitvaart, Thesinge

Metaware BV, Groningen

Bewindvoering en inkomensbeheer

Tekentherapie, opleiding en begeleiding

Van ventiel tot helm

Nieuws uit Groningen/Drenthe

Woningcorporatie stad Groningen

Informatietechnologie

Van sjorband tot aanhangwagen

Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg

Boeken, films en events

Wij is dichtbij

Havendienstverlening

Sociale hulpverlening

Veur putjederij in en omt hoes

Specialist in financiële zorgverlening

Uitvaartverzorging en -begeleiding

Cloudoplossingen managementsystemen

New Nexus, Tynaarlo

Noback Ingenieursbureau, Groningen

Noorderlink, Groningen

Noorderpoort, Groningen

Old Burger Weeshuis, Leeuwarden

't Oortje Sieraden, Groningen

Praktikos, Assen

Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen

Rijtschool Gerald, Peize

Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen

Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen

Schilders de Vries, Groningen

Stichting Terwille, Groningen

Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen

Willem Rietman Interieur Tynaarlo

IT consultancy- en adviesbureau

Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen

Vacatures Noord Nederland

Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe

Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied

Oorbellspecialzaak

Trainingsbureau

Gastvrij beveiligen

Auto- en motorrijtschool

Allround bouwbedrijf in het Noorden

Strafrechtadvocatuur

Sterk in duurzaam ondernemen

Vrij van verslaving

Gezond begint in de mond

Meubiliar op maat

Volgende maand in De Riepe:

Een diploma van zelfvertrouwen

Vier jaar geleden is het WijkGilde opgezet, een laagdrempelig en succesvol scholingsconcept in verschillende Groningse wijken. Marcella Gortmaker (53) heeft namens Wijkwerken van WerkPro de ontwikkeling van begin af aan meegemaakt. Ruby Kajafas Martis (43) rondde het WijkGilde succesvol af en is inmiddels zelfs collega van Marcella geworden.

En verder:

- Kerst in een vreemd land
- Kinderen in de crisisonoodopvang

Deze zal verschijnen rond
1 december 2023

Oplossing puzzel van pagina 23

Nu ook op social media

@de_riepe

@deriepe

Scan mij!

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr 10:30-12:30 uur
Zondagavondviering om 18:45 uur

Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 10:30-17:30 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Bescherm Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wender.nl

Hoendiephuis voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

Wonen Schoolstraat
Woonvoorziening (Bescherm Wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken
of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00
uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen
10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3
langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertsstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Wonen Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsebrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597-541 341

VEENDAM
24 uren opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK

Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH Winschoten
tel. 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor
dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel. 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

EMMEN

Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils opvang Emmen
Weerdingerstraat 204
7822 BK Emmen
tel. 088-065 22 40

Leger des Heils
De Breehof - Bescherm wonen
Zijtak Westzijde 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam

HOOGEVEEN

Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN

Wonen Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

LEEWARDEN

Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

DAC Leeuwarden
Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0591-648 261
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuwegeweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

d' Ambacht

Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel. 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Zorgopvang

J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.aanloophuisleeuwarden.nl

**LIMOR Crisisopvang en
woonvoorziening de Kei**
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIJERUM

Leger des Heils
Bescherm Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM

Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

HEERENVEEN

Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregge.nl

SNEEK

Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0591-648 261
www.wender.nl

De Herberg

Vier kamers voor dak- en thuislozen,
verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterwarsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang

Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

Je mag genieten van het leven

Door **Tim Drenth** Fotografie **Jaap ten Hoove**

Sinds januari wandelt Inge Meulenkamp (43) elke middag een rondje door het Asserbos. 'De beweging heb ik nodig om de conditie weer op te bouwen. Het buiten wandelen is sowieso ook fijn om mijn hoofd leeg te maken.' Inge legt uit dat ze aan het revalideren is van een tweede buikoperatie, nadat bij de eerste operatie complicaties waren ontstaan. Inmiddels gaat het gelukkig stukken beter en heeft ze in de ochtenden alweer haar werk opgepakt als teamleider vwo bovenbouw van een middelbare school.

'Na de wandeling heb ik zo eerst nog een paar saaie klusjes te doen en daarna kan ik weer even mijn rust pakken. Met dit weer wordt dat lekker met een boek in de tuin zitten. Ik ben net 'De Zeven Zussen' aan het herlezen. De afgelopen maanden hebben me doen beseffen dat gezondheid niet vanzelfsprekend is en dat je mag genieten van het leven.' De schoolvakantie staat voor de deur en Inge kan met een gerust hart op, haar geplande, vakantie naar Griekenland. 'Ja, dit jaar hebben we een slagingspercentage van 94%. Daarmee ben ik super tevreden, hoewel je hoopt dat alle leerlingen het halen, natuurlijk.'